

DOMSTOLENS DOM
17. juni 1992 *

I sag C-26/91,

angående en anmodning, som Frankrigs Cour de cassation i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1978 L 304, s. 17), har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Jakob Handte & Co. GmbH

mod

Traitements mécano-chimiques des surfaces SA (TMCS),

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 5, nr. 1, i konventionen af 27. september 1968,

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, O. Due, afdelingsformand F. A. Schockweiler samt dommerne G. F. Mancini, C. N. Kakouris, J. C. Moitinho de Almeida, M. Diez de Velasco og M. Zuleeg,

generaladvokat: F. G. Jacobs
justitssekretær: ekspeditionssekretær H. A. Rühl,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Jakob Handte & Co. GmbH ved advokat J. P. Desaché, Paris

* Processprog: fransk.

HANDTE

- Forbundsrepublikken Tysklands regering ved Ministerialrat Ch. Böhmer, Forbundsjustitsministeriet, som befuldmægtiget

- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved X. Lewis, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at Kommissionen har afgivet mundtligt indlæg i retsmødet den 25. februar 1992,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 8. april 1992,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved dom af 8. januar 1991 indgået til Domstolen den 25. januar 1991 har Frankrigs Cour de cassation i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1978 L 304, s. 17), som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse (EFT L 304, s. 1, herefter benævnt »konventionen«), forelagt et præjudicielt spørgsmål om fortolkningen af konventionens artikel 5, nr. 1.

- 2 Spørgsmålet er blevet rejst under en sag mellem Jakob Handte & Co. GmbH, Tuttlingen (Forbundsrepublikken Tyskland, herefter benævnt »Handte GmbH«), og aktieselskabet Traitements mécano-chimiques des surfaces, Bonneville (Frankrig, herefter benævnt »TMCS«).

- 3 Det fremgår af de akter, der er fremsendt til Domstolen, at TMCS i 1984 og 1985 af det schweiziske aktieselskab Bula et fils (herefter benævnt »Bula«) købte to metalpoleringsmaskiner, som det lod forsyne med et udsugningsanlæg, der var fremstillet af Handte GmbH, men blev solgt og installeret af anpartsselskabet Handte France, Strasbourg (Frankrig) (herefter benævnt »Handte France«).
- 4 I 1987 anlagde TMCS sag mod Bula, Handte GmbH og Handte France ved Tribunal de grande instance de Bonneville (Frankrig) med påstand om erstatning for det tab, selskabet havde lidt som følge af, at de fremstillede og solgte anlæg ikke var i overensstemmelse med reglerne om de sikkerheds- og sundhedsmæssige forhold på arbejdspladsen, og at de var uegnede til det formål, de skulle anvendes til.
- 5 Ved dom af 4. maj 1988 erklærede denne ret, at den savnede stedlig kompetence til at påkende det mod Bula fremsatte krav; den fastslog derimod, at den i henhold til konventionens artikel 5, nr. 1, havde kompetence til at påkende kravene mod Handte GmbH og Handte France.
- 6 Handte GmbH indbragte kompetencespørgsmålet for Cour d'appel de Chambéry (Frankrig), som ved dom af 20. marts 1989 stadfæstede førsteinstansens dom med den begrundelse, at den af TMCS anlagte sag måtte betragtes som en sag om producentens ansvar for mangler ved salgsgenstanden, at dette direkte søgsmål anlagt af en senere køber mod producenten såvel efter fransk ret som efter konventionen er en sag om kontraktforhold, og at førsteinstansen derfor med rette havde erklæret sig kompetent som retten på det sted, hvor forpligtelsen skal opfyldes, jf. konventionens artikel 5, nr. 1.
- 7 Da konventionens artikel 5, nr. 1, efter Handte GmbH's opfattelse ikke fandt anvendelse, når der var tale om en række kontrakter, indankede selskabet Cour d'appel de Chambérys dom til kassation.

- 8 Frankrigs Cour de cassation fandt, at tvisten rejste spørgsmål om fortolkningen af konventionen, og besluttede derfor at udsætte sagen på Domstolens præjudicielle afgørelse af følgende spørgsmål:
- »Finder konventionens artikel 5, nr. 1, som fastsætter en speciel kompetenceregulering i sager om kontraktforhold, anvendelse på en sag, der af en senere køber af en genstand anlægges mod producenten, som ikke er sælgeren, som følge af, at genstanden lider af defekter eller er uegnet til det formål, den skal anvendes til?«
- 9 Hvad nærmere angår hovedsagens faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb samt de skriftlige indlæg, der er indgivet til Domstolen, henvises til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende i det omfang, det er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.
- 10 Med henblik på besvarelsen af det spørgsmål, den nationale retsinstans har forelagt, bemærkes indledningsvis, at det følger af Domstolens faste praksis (jf. dom af 22.3.1983, sag 34/82, Peters, Sml. s. 987, præmis 9 og 10, og af 8.3.1988, sag 9/87, Arcado, Sml. s. 1539, præmis 10 og 11), at begrebet »kontraktforhold« i konventionens artikel 5, nr. 1, skal betragtes som et selvstændigt begreb, der først og fremmest skal fortolkes ud fra konventionens opbygning og formål med henblik på at sikre en ensartet anvendelse af denne i alle de kontraherende stater; det kan derfor ikke forstås således, at der henvises til den kvalifikation, som i den nationale lovgivning, der finder anvendelse, gives af det retsforhold, der foreligger for den nationale retsinstans.
- 11 Dernæst bemærkes, at et af formålene med konventionen ifølge præamblen er »inden for Fællesskabet at styrke retsbeskyttelsen for de dér bosiddende personer«.
- 12 I denne forbindelse understreges det i den rapport, som ekspertudvalget udarbejdede i forbindelse med konventionen (EFT 1979 L 59, s. 1), at:

»der med konventionens fastlæggelse af fælles kompetenceregler [skal] indføres en ordning, der på de pågældende områder skal sikre den størst mulige retssikkerhed ... På denne baggrund lægger de i afsnit II kodificerede normer kompetencen fast for den ret, der ved afvejning af alle de interesser, som kommer i betragtning, geografisk mest hensigtsmæssigt kan træffe en afgørelse i tvistemålet«.

- 13 Dette formål virkeliggøres ved, at konventionen fastsætter et vist antal kompetenceregler, hvori det angives, i hvilke tilfælde, jf. den udtømmende opregning i konventionens afsnit II, afdeling 2-6, en person med bopæl eller hjemsted på en kontraherende stats område — når der er tale om en speciel kompetenceregel — kan sagsøges, eller — i tilfælde af enekompetence eller en værnetingsaftale — skal sagsøges ved en ret i en anden kontraherende stat.
- 14 De specielle kompetenceregler, reglerne om enekompetence og reglerne om værnetingsaftaler fraviger således hovedreglen i konventionens artikel 2, stk. 1, hvorefter retterne i den kontraherende stat, på hvis område sagsøgte har bopæl, har kompetencen. Denne kompetenceregels karakter af hovedregel forklares med, at den normalt gør det lettere for sagsøgte at forsvare sig. Kompetenceregler, der fraviger hovedreglen, kan derfor ikke føre til en fortolkning, der går ud over de tilfælde, konventionen har for øje.
- 15 Heraf følger, at begrebet »kontraktforhold« i konventionens artikel 5, nr. 1, ikke kan fortolkes således, at det omfatter en situation, hvor der ikke foreligger en forpligtelse, som en part frivilligt har påtaget sig over for en anden.
- 16 Med hensyn til en sag, som en køber af en vare, der er købt hos en mellemhandler, anlægger mod producenten for at få erstatning for det tab, der er opstået som følge af, at genstanden ikke opfylder de krav, der må stilles, må det fastslås, at der ikke

består noget kontraktforhold mellem den senere køber og producenten, idet denne ikke har påtaget sig nogen kontraktlig forpligtelse over for den senere køber.

- 17 Endvidere kan parternes kontraktlige forpligtelser — navnlig når der er tale om en række internationale kontrakter — være forskellige fra den ene kontrakt til den anden, således at de kontraktlige rettigheder, den senere køber kan gøre gældende over for sin sælger, ikke nødvendigvis er de samme som dem, producenten har påtaget sig at overholde i forholdet til den første køber.
- 18 Desuden er det for at opnå den retsbeskyttelse af de i Fællesskabet bosiddende personer, som konventionen bl.a. har til formål at gennemføre, nødvendigt, at de kompetenceregler, som fraviger konventionens hovedregel, fortolkes således, at en normalt velunderrettet person nogenlunde kan forudse, ved hvilken ret — ud over retten i den stat, hvor han har bopæl — han kan blive sagsøgt.
- 19 Imidlertid kan producenten i en situation som den, der foreligger i hovedsagen, ikke forudse anvendelsen af den specielle kompetenceregulering i konventionens artikel 5, nr. 1, i en sag, som en senere køber af en genstand anlægger mod ham, og det er derfor uforeneligt med retssikkerhedsprincippet at anvende denne regel.
- 20 Bortset fra, at der ikke består noget kontraktforhold mellem producenten og en senere køber, og at producenten ikke har påtaget sig nogen kontraktlig forpligtelse over for en sådan køber, hvis identitet og bopæl han med rette kan være uvidende om, betragtes producentens ansvar over for en senere køber for mangler ved salgsstanden nemlig i langt de fleste kontraherende stater ikke som et ansvar i kontraktforhold.

- 21 Heraf følger, at det af den nationale ret forelagte spørgsmål må besvares med, at bestemmelsen i konventionens artikel 5, nr. 1, skal fortolkes således, at den ikke finder anvendelse på en sag, der af en senere køber af en genstand anlægges mod producenten, som ikke er sælgeren, som følge af, at genstanden lider af defekter eller er uegnet til det formål, den skal anvendes til.

Sagens omkostninger

- 22 De udgifter, der er afholdt af Forbundsrepublikken Tyskland og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Frankrigs Cour de cassation ved dom af 8. januar 1991, for ret:

Bestemmelsen i artikel 5, nr. 1, i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, skal fortolkes således, at den ikke finder anvendelse på en sag, der af en senere køber af en genstand anlægges mod producenten, som ikke er sælgeren, som følge af, at genstanden lider af defekter eller er uegnet til det formål, den skal anvendes til.

Due	Schockweiler	Mancini	
Kakouris	Moitinho de Almeida	Diez de Velasco	Zuleeg

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 17. juni 1992.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

O. Due
Præsident